

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ У ПРОЕКТІ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Норми про охорону праці містяться у главі XI «Охорона праці» чинного КЗпП України. Право на здорові і безпечні умови праці закріплено у числі основних трудових прав працівників (ст. 2). Цьому праву кореспондує обов'язок власника або уповноваженого ним органу неухильно додержуватися законодавства про працю і правил охорони праці, поліпшувати умови праці та побуту працівників (ст. 141). Статтею 153 на власника або уповноважений ним орган покладається забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці [1, ст. 375]. Окремі глави XII «Праця жінок» і XIII «Праця молоді» містять норми про

охорону праці жінок і молоді. Однак у КЗпП України відсутнє законодавче визначення охорони праці.

Стаття 1 Закону України «Про охорону праці» визначає охорону праці як систему правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності [2, ст. 668].

Відносини із охорони праці регулюються нормами глави 9 «Охорона праці» книги третьої «Умови праці» проекту Трудового кодексу України.

Стаття 3 проекту Трудового кодексу України серед основних засад правового регулювання трудових відносин передбачає створення належних, безпечних і здорових умов праці та відпочинку.

Стаття 21 проекту Трудового кодексу України серед основних трудових прав працівників закріплює право на належні, безпечні і здорові умови праці, включаючи право на отримання інформації щодо умов праці та вимог охорони праці на робочому місці, а також право на відмову від виконання роботи в умовах, що не відповідають вимогам охорони праці.

У ст. 27 проекту Трудового кодексу України до основних обов'язків роботодавця віднесено обов'язок створювати працівникам належні, безпечні та здорові умови праці.

На наш погляд, недостатньо повно визначено зміст права працівника на охорону праці (ст. 273) та визначення змісту обов'язків роботодавця щодо охорони праці (ст. 271). Право працівника на охорону праці слід визначати правом на безпечні та здорові умови праці, враховуючи положення Конституції України та міжнародних актів.

У ст. 270 визначається поняття «охорона праці», та відсутні визначення змісту інших основних понять, які використовуються у процесі забезпечення безпечних умов праці для працівників. Так, не визначено такі поняття, як «умови праці», «робоче місце», «здоров'я», «шкідливий виробничий фактор», «небезпечний виробничий фактор», «безпечні умови праці», «засоби індивідуального і колективного захисту працівників», «вимоги безпеки і гігієни праці», «державна експертиза умов праці» та деякі інші.

У главі 9 «Охорона праці» відсутня норма про державні нормативно-правові акти про охорону праці, яка у чинному КЗпП передбачена ст. 157 «Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці». У проекті ТК не закріплюються основні напрями державної політики в галузі охорони праці.

У проекті книги сьомої Трудового кодексу України «Нагляд та контроль за дотриманням трудового законодавства» закріплені права і повноваження державної інспекції праці (глава 2 «Державний нагляд за дотриманням трудового законодавства» книги сьомої), яка взаємодіє з органами громадського контролю за дотриманням трудового законодавства (ст. 389). Частина 1 ст. 387 передбачає, що метою здійснення державного нагляду і контролю за дотриманням роботодавцями та іншими суб'єктами трудових відносин трудового законодавства є забезпечення реалізації конституційних прав громадян України на працю, належні, безпечні та здорові умови праці.

Слід зауважити, що у проекті відсутні норми про державне управління охороною праці.

Отже, проект Трудового кодексу України містить суттєві прогалини і не відповідає повного мірою міжнародним трудовим стандартам у сфері охорони праці. У проекті відсутні визначення основних понять, як й у чинному законодавстві про охорону праці. Положення глави 9 «Охорона праці» книги третьої «Умови праці» проекту Трудового кодексу України потребують доопрацювання з урахуванням міжнародних стандартів та позитивного законодавчого досвіду постсоціалістичних країн.

Література

1. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322а-08 (із змін, та доп.) [Текст] // Відомості Верховної Ради України. — 1971. — Додаток до № 50. — Ст. 375.
2. Про охорону праці [Текст] : Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII (в ред. Закону України від 21 листопада 2002 р. № 229-IV) // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 49. — Ст. 668.